

Το πρόβλημα των Ιδιοτιμών

Έστω $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$, $x \in \mathbb{R}^n$ με $x \neq 0$ και $\lambda \in \mathbb{R}$. Το πρόβλημα ΙΔΙΟΤΙΜΩΝ (THE EIGENVALUE PROBLEM) είναι η λύση στο:

$$Ax = \lambda x.$$

Σε μορφή πινάκων το πρόβλημα ιδιοτιμών μπορεί να γραφτεί ως:

$$(A - \lambda I_n)x = 0$$

Για να ισχύει $x \neq 0$ υπονοείται ότι

$$|A - \lambda I_n| = 0.$$

Παράδειγμα

$$A = \begin{pmatrix} 4 & -3 & 0 & 0 \\ -3 & 12 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 3 & 2 \\ 0 & 0 & 2 & 6 \end{pmatrix}; A - \lambda I_4 = \begin{pmatrix} 4 - \lambda & -3 & 0 & 0 \\ -3 & 12 - \lambda & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 3 - \lambda & 2 \\ 0 & 0 & 2 & 6 - \lambda \end{pmatrix}$$

$$|A - \lambda I_n| = (4 - \lambda) \begin{vmatrix} 12 - \lambda & 0 & 0 \\ 0 & 3 - \lambda & 2 \\ 0 & 2 & 6 - \lambda \end{vmatrix} - (-3) \begin{vmatrix} -3 & 0 & 0 \\ 0 & 3 - \lambda & 2 \\ 0 & 2 & 6 - \lambda \end{vmatrix}$$

$$= (4 - \lambda)(12 - \lambda) \begin{vmatrix} 3 - \lambda & 2 \\ 2 & 6 - \lambda \end{vmatrix} - (-3)(-3) \begin{vmatrix} 3 - \lambda & 2 \\ 2 & 6 - \lambda \end{vmatrix}$$

$$\begin{aligned} |A - \lambda I_n| &= ((4 - \lambda)(12 - \lambda) - 9) \begin{vmatrix} 3 - \lambda & 2 \\ 2 & 6 - \lambda \end{vmatrix} \\ &= ((4 - \lambda)(12 - \lambda) - 9)((3 - \lambda)(6 - \lambda) - 4) \\ &= (\lambda^2 - 16\lambda + 57)(\lambda^2 - 9\lambda + 14) \\ &= (\lambda - 13)(\lambda - 3)(\lambda - 7)(\lambda - 2) \end{aligned}$$

Ιδιοτιμές: $\lambda_1 = 13$, $\lambda_2 = 3$, $\lambda_3 = 7$ και $\lambda_4 = 2$.

Για να βρούμε τα ιδιοδιανύσματα πρέπει να λύσουμε $(A - \lambda I_4)x = 0$ για κάθε ιδιοτιμή.

Για $\lambda_1 = 13$ έχουμε $(A - 13I_4)x = 0$ ή

$$\begin{pmatrix} 4 - 13 & -3 & 0 & 0 \\ -3 & 12 - 13 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 3 - 13 & 2 \\ 0 & 0 & 2 & 6 - 13 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

το οποίο δίνει:

$$x_2 = -3x_1, \quad x_4 = 5x_3 \quad \text{και} \quad \frac{2}{7}x_3 = x_4.$$

Δηλαδή, $x_3 = x_4 = 0$ και για κάποια τιμή $x_1 = 1$ έπεται $x_2 = -3$.

Το πρώτο ιδιοδιάνυσμα δίνεται από: $x_*^{(1)} = \begin{pmatrix} 1 \\ -3 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$

Κανονικοποιώντας το $x_*^{(1)}$, δηλαδή, διαιρώντας κάθε στοιχείο με $\|x_*^{(1)}\| = \sqrt{x_*^{(1)T} x_*^{(1)}} = \sqrt{10}$, μας δίνει το ιδιοδιάνυσμα:

$$x^{(1)} = \frac{1}{\sqrt{10}} \begin{pmatrix} 1 \\ -3 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}.$$

Για $\lambda_2 = 3$ έχουμε $(A - 3I_4)x = 0$ η'

$$\begin{pmatrix} 1 & -3 & 0 & 0 \\ -3 & 9 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 2 \\ 0 & 0 & 2 & 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

το οποίο δίνει:

$$x_1 = 3x_2, \quad x_4 = 0 \quad \text{και} \quad x_3 = -\frac{3}{2}x_4 = 0.$$

Για κάποια τιμή $x_2 = 1$ έπεται $x_1 = 3$.

Το δεύτερο ιδιοδιάνυσμα δίνεται από: $x_*^{(2)} = \begin{pmatrix} 3 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$

Κανονικοποιώντας το $x_*^{(2)}$, δηλαδή, διαιρώντας κάθε στοιχείο με $\|x_*^{(2)}\| = \sqrt{10}$, μας δίνει το ιδιοδιάνυσμα:

$$x^{(2)} = \frac{1}{\sqrt{10}} \begin{pmatrix} 3 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}.$$

Για $\lambda_3 = 7$ έχουμε $(A - 7I_4)x = 0$ ή

$$\begin{pmatrix} -3 & -3 & 0 & 0 \\ -3 & 5 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & -4 & 2 \\ 0 & 0 & 2 & -1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

το οποίο δίνει: $x_1 = -x_2$, $x_1 = \frac{5}{3}x_2$, $x_4 = 2x_3$.
Δηλαδή, $x_1 = x_2 = 0$ και για κάποια τιμή $x_3 = 1$
έπεται $x_4 = 2$.

Το τρίτο ιδιοδιάνυσμα δίνεται από: $x_*^{(3)} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \\ 2 \end{pmatrix}$

Κανονικοποιώντας το $x_*^{(3)}$, δηλαδή, διαιρώντας κάθε
στοιχείο με $\|x_*^{(3)}\| = \sqrt{5}$, μας δίνει το ιδιοδιάνυσμα:

$$x^{(3)} = \frac{1}{\sqrt{5}} \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \\ 2 \end{pmatrix} = \frac{1}{\sqrt{10}} \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ \sqrt{2} \\ 2\sqrt{2} \end{pmatrix}.$$

Για $\lambda_4 = 2$ έχουμε $(A - 2I_4)x = 0$ ή

$$\begin{pmatrix} 2 & -3 & 0 & 0 \\ -3 & 10 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 2 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

το οποίο δίνει: $2x_1 = 3x_2$, $3x_1 = 10x_2$, $x_3 = -2x_4$.

Δηλαδή, $x_1 = x_2 = 0$ και για κάποια τιμή $x_4 = 1$ έπεται $x_3 = -2$.

Το τέταρτο ιδιοδιάνυσμα δίνεται από: $x_*^{(4)} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ -2 \\ 1 \end{pmatrix}$

Κανονικοποιώντας το $x_*^{(4)}$, δηλαδή, διαιρώντας κάθε στοιχείο με $\|x_*^{(4)}\| = \sqrt{5}$, μας δίνει το ιδιοδιάνυσμα:

$$x^{(4)} = \frac{1}{\sqrt{5}} \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ -2 \\ 1 \end{pmatrix} = \frac{1}{\sqrt{10}} \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ -2\sqrt{2} \\ \sqrt{2} \end{pmatrix}.$$

Η φασματική ανάλυση (Spectral Decomposition) του A δίνεται από

$$A = X\Lambda X^T$$

όπου

$$\Lambda = \begin{pmatrix} 13 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 7 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 2 \end{pmatrix}$$

και

$$X = (x^{(1)} \ x^{(2)} \ x^{(3)} \ x^{(4)}) = \frac{1}{\sqrt{10}} \begin{pmatrix} 1 & 3 & 0 & 0 \\ -3 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & \sqrt{2} & -2\sqrt{2} \\ 0 & 0 & 2\sqrt{2} & \sqrt{2} \end{pmatrix}.$$

Η φασματική ανάλυση του A^2 δίνεται από $A^2 = X\Lambda^2 X^T$:

$$\Lambda^2 = \begin{pmatrix} 13^2 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 3^2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 7^2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 2^2 \end{pmatrix} \quad \text{και} \quad X = (x^{(1)} \ x^{(2)} \ x^{(3)} \ x^{(4)}).$$

Η φασματική ανάλ. του A^{-1} δίνεται από $A^{-1} = X\Lambda^{-1} X^T$:

$$\Lambda^{-1} = \begin{pmatrix} \frac{1}{13} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & \frac{1}{3} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & \frac{1}{7} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & \frac{1}{2} \end{pmatrix} \quad \text{και} \quad X = (x^{(1)} \ x^{(2)} \ x^{(3)} \ x^{(4)}).$$